

ПРЕДЛОЗИ АМАНДМАНА НА
ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О БУЏЕТСКОМ СИСТЕМУ
СА ОБРАЗЛОЖЕЊИМА

Закон о буџетском систему је један од најважнијих системских закона којим се уређује управљање јавним средствима као кључним инструментом остваривања права грађана и обезбеђивања услова за функционисање државе и њених органа и тела. Усвајање Предлога закона о буџетском систему, како га је предложила Влада Републике Србије, представља кршење:

- принципа владавине права, како је он дефинисан у чл. 3 Устава Републике Србије;
- основног људског права из чл. 53 Устава Републике Србије, конкретно, права учешћа у управљању јавним пословима;

и отежава:

- остваривање права на обавештеност из члана 51 Устава Републике Србије;
- спровођење Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Поред тога, Предлог закона није у сагласности са стандардима Међународног монетарног фонда (Code of Good Practices on Fiscal Transparency из 1998), Организације за економску сарадњу и развој (Best Practice on Budget Transparency из 2001). Коначно, Предлог закона није у сагласности са стандардима Европске уније (Финансијске регулативе) који произилазе из стратешких циљева Европске комисије за период 2005-2009, према којима су „највиши стандарди јавности у области јавних финансија од суштинског значаја за легитимитет сваке модерне владе“. Овај захтев једнако подразумева контролу и учешће јавности у процесима планирања јавних прихода и расхода, као и контролу јавности над трошењем јавних средстава.

Усвајање оваквог Предлога закона може довести у питање ефективно спровођење Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП). Осим тога, овакав предлог доводи у питање спровођење Европског партнерства из 2008. сагласно коме је Србија изриком преузела обавезу да: „настави реформе система управљања јавним финансијама с циљем да оснажи контролу, транспарентност, одговорност и ефикасност“.

Стога је нужно да Влада у свом предлогу, а Парламент у процесу усвајања Закона о буџетском систему, направи измене и Предлог закона доведе у склад са Уставом Републике Србије, важећим међународним стандардима и преузетим међународним обавезама.

Овај циљ оствариће се прихватањем следећих амандмана:

ПРЕДЛОЗИ АМАНДМАНА

Амандман 1:

У члану 4 ст. 4 иза речи "принципи" додаје се реч "јавности", након чега се текст наставља у неизмењеном облику.

Образложење:

На овај начин Предлог закона ће се довести у склад са члановима 3 и 53 Устава Републике Србије.

Поред тога, Предлог закона ће се ускладити са стандардима Међународног монетарног фонда (Code of Good Practices on Fiscal Transparency из 1998), Организације за економску сарадњу и развој (Best Practice on Budget Transparency из 2001), Европске уније (Финансијске регулативе) који произилазе из стратешких циљева Европске комисије за период 2005-2009, према којима су „највиши стандарди јавности у области јавних финансија од суштинског значаја за легитимитет сваке модерне владе“.

Јавност буџета је један од принципа на којима се заснива управљање јавним средствима у модерним демократским државама. Принцип јавности, сагласно Уставу и наведеним међународним стандардима мора се поштовати у свим фазама припреме и извршавања буџета.

Амандман 2

У члану 37, ст. 1, мења се и гласи:

„Директни корисници буџетских средстава, на основу упутства за припрему нацрта буџета Републике, средњорочних планова, предлога финансијских планова индиректних корисника буџетских средстава и образложених предлога грађана и правних лица израђују предлог средњорочног и финансијског плана.“

У члану 37 иза става 1 додаје се нови став 2 који гласи:

"Директни корисници средстава буџета објављују на својој интернет презентацији све образложене предлоге грађана и правних лица у вези са изработом средњорочног и финансијског плана у року од 10 дана од дана пријема. Директни корисници средстава буџета на својим интернет презентацијама до 1. септембра објављују образложене одговоре на сваки такав предлог који је примљен до 15. јула."

Ставови 2, 3 и 4 овог члана постају чланови 3, 4 и 5.

Образложење:

Учешће грађана, пословног сектора, организација цивилног друштва и свих структура јавног сектора (на републичком, покрајинском и локалном нивоу) у припремању буџета је од суштинске важности за остваривање циљева дефинисаних јавним стратегијама и политикама. Да би се обезбедила јавност потребно је развити механизме обавештавања

и методе укључивања грађана у буџетски процес. Обавеза уважавања мишљења и предлога грађана и право на одговор гарантовано је Уставом Републике Србије и треба да нађе одраз у припреми буџета као кључног инструмента за остваривање циљева друштва и државе. Усвајањем предложених амандмана било би обезбеђено пуно учешће заинтересованих актера путем:

- консултовања јавности о приоритетима јавних политика и структури буџета;
- узимања у обзир и одговарања на образложене предлоге грађана од стране органа власти, у припреми буџета на свим нивоима;
- обавештавања јавности о кључним фазама у припреми буџета.

Амандман 3

У члану 41, ст. 1. мења се и гласи:

„Директни корисници средстава буџета локалне власти на основу упутства за припрему нацрта буџета локалне власти, података добијених од индиректних корисника буџета и образложених предлога грађана и правних лица израђују предлог финансијског плана и достављају га локалном органу управе надлежном за финансије.“

У члану 41, ст. 2, иза речи „садржине“ додају се речи „и начина припреме“, након чега се текст одредбе наставља у неизмењеном облику.

Образложење:

Учешће грађана, пословног сектора, организација цивилног друштва и свих структура јавног сектора (на републичком, покрајинском и локалном нивоу) у припремању буџета је од суштинске важности за остваривање циљева дефинисаних јавним стратегијама и политикама. Да би се обезбедила јавност потребно је развити механизме обавештавања и методе укључивања грађана у буџетски процес. Обавеза уважавања мишљења и предлога грађана и право на одговор гарантовано је Уставом Републике Србије и треба да нађе одраз у припреми буџета као кључног инструмента за остваривање циљева друштва и државе. Усвајањем предложених амандмана било би обезбеђено пуно учешће заинтересованих актера путем:

- консултовања јавности о приоритетима јавних политика и структури буџета;
- узимања у обзир и одговарања на образложене предлоге грађана од стране органа власти, у припреми буџета на свим нивоима;
- обавештавања јавности о кључним фазама у припреми буџета.

Амандман 4

Иза члана 42 додаје се нови члан 42а који гласи:

"Учешће јавности у припреми буџета Републике, буџета покрајине и буџета локалне власти остварује се објављивањем докумената значајних за припрему ових буџета, обезбеђивањем приступа тим документима и организовањем јавне расправе.

Влада организује јавну расправу у року од 10 дана од дана пријема нацрта закона о буџету. Надлежни извршни орган покрајине и локалне власти организују јавну расправу у року од 10 дана од дана пријема нацрта одлуке о буџету покрајине, односно локалне власти.

О времену и месту одржавању јавне расправе и о томе где се може преузети материјал о припреми буџета, грађани се обавештавају преко јавних гласила и интернет презентација наведених органа најкасније 7 дана пре њеног одржавања.

Предлози грађана као и образложена одлука о тим предлозима објављују се на интернет презентацији Владе, покрајине и јединице локалне самоуправе. Образложена одлука се доставља предлагачу.

Образложење:

Учешће грађана, пословног сектора, организација цивилног друштва и свих структура јавног сектора (на републичком, покрајинском и локалном нивоу) у припремању буџета је од суштинске важности за остваривање циљева дефинисаних јавним стратегијама и политикама. Да би се обезбедила јавност потребно је развити механизме обавештавања и методе укључивања грађана у буџетски процес. Обавеза уважавања мишљења и предлога грађана и право на одговор гарантовано је Уставом Републике Србије и треба да нађе одраз у припреми буџета као кључног инструмента за остваривање циљева друштва и државе. Усвајањем предложених амандмана било би обезбеђено пуно учешће заинтересованих актера путем:

- консултовања јавности о приоритетима јавних политика и структури буџета;
- узимања у обзир и одговарања на образложене предлоге грађана од стране органа власти, у припреми буџета на свим нивоима;
- обавештавања јавности о кључним фазама у припреми буџета.

Амандман 5

Иза члана 45 додаје се нови члан 45а „Објављивање буџетских докумената“ који гласи:

„Документе из чланова 31, 38 ст. 7, 39 ст. 2 до 4, 48, 57, 59 ст. 1, 61, 62, 68 ст 1, 69 ст. 3., 70 ст. 4, 78, 82 ст. 8, 87, 88, 89 и 91 овог закона објављује орган или организација која је документ сачинила на својој интернет презентацији на дан доношења.

Предлози за измену предлога буџета из члана 44. ст 1 објављују се на дан подношења на интернет презентацији Народне скупштине, односно скупштине локалне власти.

Документи из ст. 1 и 2 се не смеју уклањати са интернет презентације до истека рока који је прописан за њихово чување.

Када орган или организација не поседује интернет презентацију обавезна је да обезбеди доступност документа објављивањем на интернет презентацији другог органа или организације.“

Образложење:

Стављањем на увид јавности прописа и докумената који се усвајају од стране надлежних органа у периоду припреме и извршења буџета обезбедили би се високи стандарди одговорности у управљању јавним средствима што доводи до ефикасније, економичније и ефективније употребе јавних средстава, а што је у потпуности у складу са принципима наведеним у члану 4 Предлога закона о буџетском систему. На овакав начин непосредно би се умањио обим посла на обезбеђивању остваривања права на слободан приступ информацијама обзиром да је предлогом амандмана предвиђено да се документи објављују на интернет страницама, чиме се скида обавеза достављања докумената са органа јавне власти.

Амандман 6

У наслову члана 57 реч „додељивање“ мења се речју „закључивање“.

У члану 57, реч „додељени“ мења се речју „закључени“.

Образложење:

Правно-техничка исправка. Исту терминологију користи Закон о јавним набавкама и Закон о облигационим односима

Амандман 7

У члану 112 ст. 1 речи "2015. годину" замењују се речима „2012. годину“

Образложење:

Одлагање до 2015. године пуне примене одредаба које се односе на програмске буџете представља претњу остваривању циљева дефинисаних у стратегијама Народне скупштине (нпр. Национална стратегија за борбу против корупције), Владе (нпр. Национална стратегија за спречавање прања новца; Национални програм за интеграцију Републике Србије у Европску унију), покрајинских и локалних власти. Даље одлагање увођења програмских буџета (првобитно предвиђено за 2007.) значајно смањује капацитете власти да ефикасно, економично, ефективно и тачно (принципи дефинисани чланом 4 Предлога закона) управља јавним средствима и онемогућава увођење мерења учинка оствареног уложеним средствима. Такође, његово одлагање представља сметњу спровођењу Споразума о стабилизацији и придруживању и

извршавању обавеза из Европског партнерства. Такође, напредак у овој области је предмет скрупулозног мониторинга ЕУ кроз механизам прогресивних годишњих извештаја о напретку Србије у процесу европске интеграције. Према томе, ово одлагање ће угрозити динамику процеса придруживања Србије ЕУ.

Амандман 8

У члану 103, иза т. 9) додају се нове тачке 10) до 12) које гласе:

„10) ако не објави образложени предлог грађанина или правног лица у прописаном року, или ако у прописаном року не објави своју образложену одлуку о том предлогу у складу са одредбама члана 37 ст. 2 и 42 ст. 2 овог закона;

11) ако не организује јавну расправу о буџету локалне власти, не учини доступним материјал за јавну расправу, не објави предлоге и не достави образложену одлуку о предлогу у складу са чланом 42а овог закона;

12) ако не објави или не обезбеди објављивање и доступност буџетског документа у складу са чланом 45а овог закона;“

Образложење:

Овим допунама обезбеђује се санкција за одредбе које су предвиђене овим амандманом.

Амандман 9

У члану 104, иза ст. 1 додаје се нови ст. 2, који гласи:

„Захтев за покретање прекршајног поступка из члана 103 овог закона може поднети сваки грађанин Републике Србије, односно свако друго лице које је порески обвезник у Републици Србији, у својству оштећеног.“

Ставови 2 и 3 постају ставови 3 и 4.

Образложење:

Овим допунама обезбеђује се санкција за одредбе које су предложене амандманима.

У Београду, 13.7.2009.

Фонд за отворено друштво, Београд
Центар за примењене европске студије, Београд
Транспарентност Србија, Београд
Центар за мониторинг и евалуацију – Budget Watch, Београд

Коалиција за мониторинг буџета:
Центар за развој непрофитног сектора, Београд
Светионик, Лозница
Ужички центар за људска права и демократију, Ужице
Грађански савет, Краљево
Топлички центар за демократију и људска права, Прокупље
Тимочки клуб, Књажевац
Грађанска читаоница ПИРГОС, Пирот
Ресурс центар, Мајданпек
Форум Јурис, Нови Сад